

Mot.
1988/89
Ub594-601

Motion till riksdagen

1988/89:Ub594

av Axel Andersson m.fl. (s)

Grundskollärlinjen vid högskolan i Gävle/
Sandviken

Riksdagen beslöt inrätta grundskollärlinjen vid högskolan i Gävle/Sandviken våren 1988. Planeringsmedel tilldelades högskolan och ett intensivt planeringsarbete påbörjades för att möta de studerande höstterminen 1989.

I budgetpropositionen föreslås nu att högskolan skall ges anstånd med intagning till den av riksdagen beslutade grundskollärlinjen åk 1-7 med hänvisning till rekryteringsproblem vid andra högskolor inför det första läsåret 1988/89.

Grundskolans utveckling i Gävleborgs län på 90-talet

Gävleborgs län har under åttiotalet varit utsatt för en betydande minskning av elevantalet, främst inom Gästrikland. Den svåra elevminskningen har medfört uppsägningar av de yngre lärarna med den följd att medelåldern på länets lärare stiger snabbt. Som exempel kan nämnas att om tio år kommer medelåldern hos grundskolans lärare i Sandviken att vara omkring 55 år. Motsvarande tendens finns i de flesta kommuner i länet. Vi kan sålunda se framför oss ett mycket stort behov av nyrekrytering av lärare i grundskolan.

Ett annat problem är att allt fler mellanstadielärare i relativt ung ålder lämnar skolan för i många fall bättre avlönade arbeten. Många av dessa är mycket kompetenta och skolan hade behövt deras kunskaper då ett ökat antal lärare snart når pensionsåldern. Det redovisas också att antalet behöriga lärare som *inte* får tjänst har minskat betydligt. Tillgången på behöriga vikarier blir alltså sämre och sämre.

Denna begynnande brist på behöriga lärare förstärks av de stora pensionsavgångarna samt ökningen av barnantalet. Det kommer att leda till svårbemästrade problem i vårt län. En viktig faktor i vår strävan att bibehålla en hög kvalitet i länet är tillgången till lärläro- och lärutbildning.

Erfarenhetsmässigt vet vi att unga människor som vill utbilda sig gärna gör det inom ett begränsat avstånd från hemorten. Att erbjuda lärläro- och lärutbildning inom länet reducerar utflyttningen från länet, speciellt när det gäller kvinnor, vilket är ett avgörande problem för utvecklingen av Gävleborgs län. Många av de studerande vid HG/S söker tjänst i Stockholmsområdet, vilket försvårar läget i Gävleborgsregionen men samtidigt bidrar till lärarförsörjningen i storstadsområdet.

Lärläro- och lärutbildningen har även en stor betydelse när det gäller möjligheterna till aktiv personal- och skolutveckling t.ex. fortbildning för lärare, skolledare och politiker.

Planering av intagning läsåret 1989/90

Mot. 1988/89
Ub594

Planering av en ny utbildning som är så omfattande som grundskolläraryt- bildningen kräver en god framförhållning. Det planeringsarbete som igång- sattes omedelbart efter riksdagens beslut att lokalisera grundskolläraryt- bildningen till Gävle/Sandviken är långt framskridet och omfattar, förutom kursplanering, också uppbyggnaden av en ny praktikorganisation i samver- kan med länets grundskolor, fortbildning av högskolans och praktikskolor- nas lärare, förberedelser för lokal antagning av lärarstuderande om antalet sökande till den centrala antagningen inte skulle vara tillräcklig, planering för komplettering för sökande med bristande förkunskaper, planering av resurser för läraryt- bildningens genomförande med avseende på lärarkrafter, lokaler, utrustning m.m. För HG/S innebär, i det planeringsläge som den nu föreligger, förslaget om att läraryt- bildningen vid HG/S får anstå på obestämd tid allvarliga nackdelar.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att prognoserna över det framti- da lärarbehovet i grundskolan bekräftar och förstärker behovet av en ökad intagning till läraryt- bildningen och att systematiska åtgärder för en ökad rekrytering av lärarstuderande är nödvändiga.

Man bör även understryka att rekryteringssituationen till grundskolläraryt- bildningen är gynnsammare inför läsåret 1989/90 än den var inför läsåret 1988/89. Då överraskades många sökande av de höjda förkunskapskraven men saknade tidsmässiga möjligheter att göra kompletteringar. Inför det kommande läsåret har däremot de presumtiva sökande haft ett år på sig att komplettera sina förkunskaper.

Förutsättningar för sådana kompletteringar har skapats genom insatser inom den kommunala vuxenutbildningen, statens skolor för vuxna och av berörda högskolor genom anpassade studiegångar. Sannolikheten för en ökad tillströmning av behöriga sökande till grundskolläraryt- bildningarna är således högre inför den kommande antagningen än inför den tidigare.

Rekryteringssituationen förbättras ytterligare om intagningarna nu också, i enlighet med riksdagens tidigare beslut, görs i Gävle, Kalmar och Uppsala. Därvid tillförsäkras läraryt- bildningen ett antal nya sökanden som annars skulle ha sökt grundskolläraryt- bildning.

Efterfrågan på grundskolläraryt- bildning och av fort- och vidareutbildning för grundskolans lärare är av minst samma omfattning inom Uppsalas, Kalmars och Gävle/Sandvikens upptagningsområden som det som gäller inom övriga landet.

Med hänsyn till det som sagts ovan, bör intag göras till Gävle/Sandviken, Kalmar och Uppsala även vid en reducering av det totala antalet sökande, för att därmed säkra tillgången på sökande i riksperspektivet.

I den händelse riksdagen bifaller förslaget att läraryt- bildningen vid HG/S får anstå på obestämd tid riskeras den kompetens som nu finns på högskolan och möjligheterna till pedagogisk förnyelse som en ny grundskolläraryt- bildning medför.

Med hänsyn till de problem länet nu står inför när det gäller en befarad brist på behöriga lärare och den förestående tioåriga utvecklingsperiod grundskolans lärare är på väg in i, behövs nu alla insatser för att nå de mål

riksdagen har beslutat om. Mot bakgrund av det som sagts om skolans utveckling i Gävleborgs län vore det synnerligen olyckligt om tidigare riksdagsbeslut sätts ur spel. Mot. 1988/89 Ub594

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att UHÄ får i uppdrag att inom den totala ramen för nybörjarplatser i grundskollärodbildningen årskurs 1-7 omfördela 30 platser till högskolan i Gävle/Sandviken.

Stockholm den 24 januari 1989

Axel Andersson (s)

Olle Östrand (s)

Sigrid Bolkéus (s)

Iris Mårtensson (s)

Karl Hagström (s)